

KADERNOTA 2024

KADERNOTA 2024

Verantwoording

Omgevingsdienst Groningen

Datum: 7 november 2022

Versie: 0.1

1 INHOUDSOPGAVE

1	INHOUDSOPGAVE	3
2	INLEIDING	4
3	OPGAVEN EN AMBITIES ODG	5
4	INTERNE ONTWIKKELINGEN	7
4.1	ORGANISATORISCHE ONTWIKKELINGEN	7
4.2	INHOUDELIJKE ONTWIKKELINGEN	10
5	EXTERNE ONTWIKKELINGEN	12
5.1	WET- EN REGELGEVING	12
6	ALGEMENE FINANCIËLE UITGANGSPUNTEN	15
6.1	ALGEMEEN	15
6.2	ONTWIKKELINGEN KADERNOTA VERTAALD NAAR BEGROTING	15
7	RISICOPARAGRAAF	18

2 INLEIDING

Geachte leden van het Algemeen Bestuur van de Omgevingsdienst Groningen,

Hierbij bieden wij u de kadernota voor 2024 aan. Deze nota biedt de kaders voor het opstellen van de begroting 2024–2027. Gezien de huidige dynamiek in de economie en in ons werkveld, is het opstellen van de kadernota een lastige opgave en we sluiten niet uit dat de situatie er te zijner tijd anders uit zal zien. Dat geldt bijvoorbeeld voor indexering op basis van inflatie en CAO-afspraken, maar ook over de inwerkingtreding van de Omgevingswet en andere ontwikkelingen in regelgeving. Mocht dit het geval zijn, dan zullen we tijdig het bestuur informeren. Ten aanzien van de CAO zijn destijds afspraken gemaakt met het bestuur dat deze worden opgenomen in de begroting van de dienst. Mocht aan het eind van een boekjaar blijken dat er afwijkingen zijn, dan zal dit ofwel worden teruggegeven aan de deelnemers of door middel van een ophoging van de bijdrage weer leiden tot een sluitende begroting.

De kaders voor de begroting 2024 zijn te clusteren naar de volgende thema's, die in de volgende paragrafen zijn toegelicht:

- Opgave en ambities Omgevingsdienst Groningen
- Interne ontwikkelingen
- Externe ontwikkelingen
- Algemene financiële uitgangspunten
- Risicoparaagraaf

Wij bieden u komend voorjaar de concept begroting 2024–2027 aan, voordat deze formeel voor een zienswijze aan de gemeenteraden en provinciale staten wordt toegezonden.

Namens het Dagelijks bestuur

Voorzitter,

Secretaris,

3 OPGAVEN EN AMBITIES ODG

De afgelopen jaren stonden voor ons en onze opdrachtgevers in het teken van verandering. Ook de komende jaren zal dit een constante blijven. Momenteel zorgen de huidige ontwikkelingen, waaronder de oorlog in Oekraïne, energietransitie, stikstof, en de aanpak van zeer zorgwekkende stoffen, voor een dynamische situatie in Nederland en onze regio. Voor de dienst betekent het vooralsnog een veranderende en toenemende vraag. Het is op dit moment nog onzeker hoe de situatie zich verder zal ontwikkelen. Echter de hoeveelheid werk zal komende periode onverminderd blijven toenemen, met name door de nieuwe vraagstukken die er op ons afkomen.

Wij dragen als dienst bij aan het realiseren van de ambities van de bevoegde gezagen. In sommige gevallen zit er een spanningsveld tussen de ambities en de praktische uitvoering. Vaak wordt deze spanning veroorzaakt door beperkte financiële en personele middelen. Het is onze rol om tijdig aan te geven wat wel en niet mogelijk is in de uitvoering. En om het werk in te richten zodat we zoveel mogelijk waarde kunnen toevoegen aan de schone en veilige leefomgeving. De ODG kan toegevoegde waarde leveren door aan de voorkant mee te denken over plannen en ambities, om zo effectieve uitvoering mogelijk te maken.

Een voorbeeld van een landelijke ontwikkeling die gevolgen heeft voor de activiteiten van de dienst en haar bevoegde gezagen is het Interbestuurlijk Programma (IBP), waarmee invulling wordt gegeven aan de aanbevelingen van de Commissie Van Aartsen. In het regeerakkoord is jaarlijks €18 miljoen beschikbaar gesteld voor de versterking van het VTH-systeem en omgevingsdiensten. Het IBP kent eerst een looptijd van twee jaar (2022–2024) en is een samenwerking van het Interprovinciaal Overleg (IPO), de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG), het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (samen met enkele andere Rijkspartijen) en OmgevingsdienstNL. Voor 2022 en 2023 zijn er middelen vanuit het Rijk beschikbaar gesteld voor Omgevingsdiensten. Hoe dit er in 2024 er precies uit zal zien is op dit moment nog niet bekend.

Naast bovengenoemde veranderingen is er ook een aantal interne veranderingen aan de orde. In 2023 wordt het nieuwe VTH-systeem geïmplementeerd en 2024 gaat in het teken staan van het doorontwikkelen hiervan voor meer datagestuurd werken. Het VTH-systeem is de ruggengraat van de organisatie, waarin alle werkzaamheden van het primair proces zijn ingericht. Een nieuw systeem inrichten en benutten vraagt iets van velen in de organisatie. Daarnaast zetten we – in aanvang gedreven door de aanhoudende krapte op de arbeidsmarkt – in op de samenwerking met de Noordelijke omgevingsdiensten (FUMO en RUD Drenthe). We voeren gezamenlijke arbeidsmarktcampagnes die ook landelijke verankering zullen krijgen, we zetten samen in op het opleiden van minder ervaren mensen (zij-instromers en young professionals) en we nemen voor een beperkt aantal functies gezamenlijk functionarissen in dienst.

Onze inzet voor de begroting 2024–2027 is om de reguliere dienstverlening binnen de beschikbare middelen uit te voeren. Echter, zoals ook bij de inleiding aangegeven weten we niet hoe de economische situatie zich verder gaat ontwikkelen. Dit kan, bijvoorbeeld door oplopende inflatie, invloed gaan hebben op de beschikbare middelen van de dienst.

Een overzicht van de verwachte (financiële) risico's voor de ODG is te vinden in hoofdstuk 7.

De ODG gaat zoals u van ons gewend bent het jaar 2043 in met ons kompas als leidraad:

‘in alles wat wij doen, dragen we bij aan een veilige en schone leefomgeving in onze regio’

Wij zijn een: *‘onafhankelijke betrouwbare kennispartner die de klant centraal stelt’*.

Uit het kompas van de organisatie en onze opgave, halen we vijf hoofdpunten om ons op te richten de komende jaren. Deze punten herkent u en staan ook in 2024 voor ons centraal omdat wij geloven dat deze punten bijdragen aan het samen veranderen en samen verbeteren. Hieronder nemen wij u op hoofdlijnen mee:

- ***We hebben een betrouwbare dienstverlening en geven verantwoording over ons werk:*** onze werkwijze is voorspelbaar en transparant voor de omgeving en in het bijzonder voor de opdrachtgevers. Zij ontvangen twee keer per jaar een kwantitatieve en kwalitatieve rapportage met de belangrijkste informatie over de uitgevoerde producten en diensten, de effecten voor onze leefomgeving en de trends en ontwikkelingen. Daarnaast is er real time informatie beschikbaar. Hiermee stellen we opdrachtgevers niet voor verrassingen.
- ***We zijn een efficiënte organisatie:*** we doen de goede dingen op het juiste moment. Adequate uitvoering van onze inhoudelijke producten en diensten en op een verantwoorde wijze omgaan met de middelen die voor de organisatie door het bestuur beschikbaar zijn gesteld.
- ***Samenwerking & sensitiviteit staan centraal:*** we weten elkaar te vinden, zowel intern als extern. We begrijpen onze eigen rol en die van de ander. Zo zijn we nog beter in staat om kwaliteit te leveren.
- ***We zijn een kennisorganisatie:*** al onze medewerkers voldoen aan de kwaliteitscriteria en blijven zich door ontwikkelen. Dit betreft niet alleen vakinhoudelijke kennis over vergunningverlening, toezicht & handhaving, maar ook kennis over de lokale en regionale opgaven, samenwerkingsverbanden en wat het betekent om te opereren in een bestuurlijke omgeving.
- ***We zijn klaar voor de verandering:*** we denken vanuit de klant, zijn flexibel, beschikken over de juiste kennis en weten onze kennispartners te vinden. Tegelijkertijd zijn we ons bewust van onze taak en rol en overzien we wat de veranderende omgeving van ons vraagt. We leren hoe we onszelf continue kunnen verbeteren, en zijn sparringpartner voor onze omgeving. Zo zijn we klaar om de aankomende veranderingen te omarmen.

De ODG zal in de komende jaren zich op bovenstaande punten verder ontwikkelen om samen met onze klanten en partners resultaten te boeken ten behoeve van een veilige en schone leefomgeving en de aankomende veranderingen te kunnen realiseren. Het is bij al deze ontwikkelingen van belang dat we het uitbouwen en verstevigen van vertrouwen verder voortzetten met elkaar.

4 INTERNE ONTWIKKELINGEN

4.1 Organisatorische ontwikkelingen

4.1.1 Arbeidsmarkt

De ODG heeft in 2024 middelen gereserveerd voor de aanpak van de krappe arbeids- en inhuurmarkt, arbeidsvoorwaarden en duurzame inzetbaarheid. Daarnaast ligt er een voorstel voor reiskosten en ophoging collectieve taken. Deze worden hieronder toelicht.

Krapte arbeids- en inhuurmarkt

De aanhoudende krapte op de arbeids- en inhuurmarkt en het ziekteverzuim binnen de organisatie zorgen ervoor dat het momenteel lastiger is om de afgesproken productie te halen. We kiezen er voor om medewerkers aan te nemen die minder ervaren zijn of nog niet de juiste diploma's hebben. Het opleiden en begeleiden van deze minder ervaren medewerkers vraagt een tijdinvestering, die ten koste gaat van onze productiviteit.

Om de krapte op de arbeidsmarkt het hoofd te bieden zetten wij in op efficiënter en meer risicogericht werken en bundelen we onze krachten met de andere noordelijke omgevingsdiensten: De Regionale Uitvoeringsdienst Drenthe (RUDD) en de Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing (FUMO). Samen met de RUDD en de FUMO worden er gezamenlijke arbeidsmarktcampagnes opgestart en wordt er samengewerkt in het opleiden van minder ervaren mensen (zij-instromers en Young professionals). De ODG heeft hiervoor – met instemming van het bestuur – in 2023 en 2024 €120.000 aan extra middelen gereserveerd. Daarnaast wordt een deel hiervan binnen het Interbestuurlijk Programma uitgevoerd, om ook landelijke verankering en versterking te borgen.

Arbeidsvoorwaarden en duurzame inzetbaarheid

In de meerjarenbegroting 2021–2024 heeft u kunnen lezen dat de ODG wil inzetten op de arbeidsvoorwaarden en duurzame inzetbaarheid van onze medewerkers. Het Algemeen Bestuur heeft ingestemd om jaarlijks middelen hiervoor te reserveren. In afstemming met de vakbonden hebben we het budget ingezet voor zowel specifiek onze oudere medewerkers als alle medewerkers. De komende jaren blijven we dit doen. In de meerjarenbegroting is hier een bedrag van € 50.000 voor gereserveerd per jaar. Hierbij is geen voorziening voor de vergoeding van woon/werk verkeer betrokken, een onderwerp dat steeds sterker speelt. Zie hiervoor het voorstel hieronder .

Reiskosten

De ODG wil graag met het bestuur verkennen wat de mogelijkheden zijn om voor de ODG te komen tot een verbetering in de secundaire arbeidsvoorwaarden door middel van een vergoeding voor woon- werk verkeer. Voor de ODG geldt dat dit niet alleen van belang is voor het aantrekken van nieuwe medewerkers, maar zeker ook voor behoud van de huidige medewerkers. Momenteel is dit onderwerp ook onderdeel van de onderhandelingen voor een nieuwe CAO. Mocht dit niet opgenomen worden in de CAO, dan wil de ODG met het

bestuur kijken naar de mogelijkheden voor een regeling. Deze reiskostenvergoeding is in lijn met andere omgevingsdiensten in onze regio. De verwachte kosten hiervan zijn dan €225.000.

Collectieve taken

We zien een forse overschrijding van ons budget voor collectieve taken, vorig jaar €7,5 ton en dit jaar tussen de €5 en 6 ton.

De overschrijding van de collectieve taken wordt veroorzaakt door:

1. Omgevingswet, de uren die we besteden om ons voor te bereiden op de nieuwe wet,
2. Opleiden en coachen van nieuwe medewerkers: als gevolg van de krapte op de arbeidsmarkt, omdat we onervaren collega's moeten opleiden en inwerken,
3. Zaaksysteem: volgend jaar krijgen we te maken met de implementatie van het nieuwe zaaksysteem, alleen de feitelijke implementatie en gebruikskosten zijn gefinancierd. Interne voorbereidingsuren gaan – conform afspraak met het bestuur – ten koste van de productiviteit.

De uren die we moeten investeren vanwege de Omgevingswet en het nieuwe zaaksysteem hebben een incidenteel karakter. We verwachten echter dat de uren die we extra moeten besteden aan opleiding en ontwikkeling vanwege de krapte op de arbeidsmarkt van structurele aard zijn.

De overschrijding van de collectieve taken gaat ten koste van onze werkzaamheden in het primair proces. Daarom willen wij voorstellen om met ingang van 2024 het budget voor collectieve taken (structureel) met ongeveer €4 ton op te hogen.

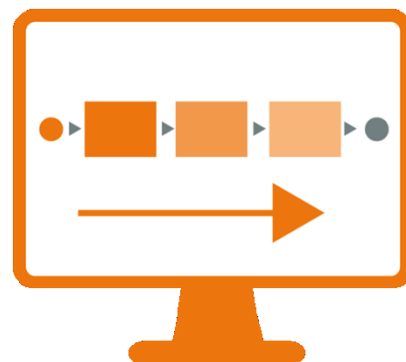
Het bedrag van €4 ton komt overeen met de uren die wij extra investeren in opleiding en begeleiding als gevolg van de noodzaak om de krapte op de arbeidsmarkt het hoofd te bieden. Met deze inzet kunnen we blijven investeren in de vakmensen van de toekomst binnen de dienst, zonder dat enerzijds de productie er onder blijft lijden en anderzijds de werkdruk te hoog blijft.

4.1.2 Ontwikkelingen IT

De ODG heeft in de meerjarenbegroting € 100.000 extra gereserveerd voor IT. Daarmee heeft de ODG voorzien in de dekking van de stijging van een aantal structurele kosten, waaronder DSO, Inspectieview, aanschaf van geluidsapparatuur en abonnementskosten. Daarnaast spelen onderstaande zaken op het gebied van IT.

DSO

De invoering van de Omgevingswet (mogelijk halverwege 2023) brengt ook wijzigingen op het gebied van IT met zich mee. Zo is het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) in werking gesteld, waarin alle digitale informatie op één plek te vinden is: het Omgevingsloket. Zowel op het gebied van de techniek en de interne werkwijzen zijn we op het moment van schrijven al klaar om met het DSO te gaan werken. Het kan voorkomen dat bij de livegang tegen problemen aan wordt gelopen, maar we verwachten niet dat deze zodanig zijn dat hiervoor in 2024 nog een bedrag moet worden gereserveerd. De jaarlijkse aansluitkosten voor het DSO bedragen € 10.000 per jaar.

REV

Daarnaast wordt gewerkt aan de ontwikkeling van het Register Externe Veiligheid (REV). Dit is een database waarin de informatie over de veiligheidsrisico's wordt verzameld en inzichtelijk gemaakt. De gemeenten zijn als bronhouder verplicht de gegevens aan te leveren. De kosten voor het REV zijn nog niet bekend.

VTH-systeem

In 2023 wordt het nieuwe VTH-systeem geïmplementeerd en 2024 staat in het teken van het door ontwikkelen hiervan naar een meer datagestuurde organisatie. Het VTH-systeem is de ruggengraat van de organisatie, waarin alle werkzaamheden en processen van het primair proces zijn ingericht. Het nieuwe VTH-systeem zal ons in staat stellen om efficiënter en effectiever te werken. Het is in den lande de ervaring dat het implementeren van een nieuw systeem leidt tot productieverlies. Hier is in de begroting geen rekening mee gehouden. We verwachten dat dit met name effect heeft in 2023, met een uitloop van 2024. De structurele kosten van het VTH-systeem zijn 2,2 miljoen waarvan 1,2 miljoen voor de licentie en 1 miljoen voor onderhoud/beheer van het VTH-systeem. Deze middelen zijn gedekt door een incidentele bijdrage van de deelnemers.

Datagestuurd werken

IT en data krijgen een steeds grotere rol in onze organisatie. Dit biedt kansen om werkzaamheden efficiënter en effectiever uit te voeren. Zo kunnen wij steeds meer informatie,- en datagestuurd gaan werken, om steeds beter bij te kunnen dragen aan de beleidsdoelstellingen van de opdrachtgevers en om hier beter over te kunnen verantwoorden. Met deze manier van werken wordt de ODG een steeds slimmere organisatie, die gebaseerd op betrouwbare informatie het naleefgedrag in de omgeving kan bepalen en gerichte acties daarop kan zetten.

Door datagestuurd te werken kunnen wij ook voldoen aan de landelijke vragen die op ons afkomen: denk aan Digitaal Stelsel Omgevingswet, Kamervragen en de pijler Informatievoorziening in het landelijk Interbestuurlijk Programma. Het Algemeen Bestuur heeft voor 2023 en 2024 € 150.000 beschikbaar gesteld voor datagestuurd werken, de verwachting is dat er structureel capaciteit en middelen nodig zijn onder andere ten behoeve van de altijd actuele digitale vergunning wat voor deelnemers en ODG een belangrijke ontwikkeling is.

4.1.3 Huisvesting

De ODG is sinds de oprichting in november 2013 gevestigd aan de Lloydsweg 17 te Veendam. Het kantoorpand is gehuurd tot en met het jaar 2024. Het streven is om het huurcontract van het huidige kantoorpand voor een langere periode te verlengen. Bij de start van de ODG zijn er investeringen gedaan om het pand om te bouwen tot een geschikt kantoor (het was een transportbedrijf). In de tussenliggende jaren tot 2022 zijn er weinig grote investeringen gedaan en is met name klein onderhoud gepleegd. In 2022 is er gewerkt met een interieurstylist aan het herinrichten van het kantoor. Er is meer groen, ruimte voor ontmoeting en er wordt gebruik gemaakt van hout- en groentinten. Deze stijl wijziging is mede beïnvloed door een enquête onder de medewerkers van de ODG. De nieuwe inrichting is geschikt voor het nieuwe werken, namelijk meer thuiswerken en ontmoetingen op kantoor. Vooruitkijkend naar 2024 zal een groot gedeelte van de inventaris afgeschreven zijn. Bij een verlenging van het huurcontract wordt hierin geïnvesteerd. Hiervoor zijn in de begroting al middelen beschikbaar gesteld.

De ODG zit in het energie contract van het GGPG collectief (een aantal gemeenten, veiligheidsregio, provincie Groningen). Dit energie contract loopt af in 2024. Hierdoor krijgt de ODG vanaf 2024 waarschijnlijk meer last

van de oplopende energie prijzen. Zodra er helderheid is over het energiecontract nemen we het ofwel op in de initiële begroting ofwel in een begrotingswijziging.

4.1.4 Evaluatie dienstverlening provincie

Sinds de start van de dienst in 2013 maakt de ODG gebruik van de diensten van de provincie Groningen op het gebied van IT, HR en Financiën. Een bewuste keuze om deze taken uit te besteden, vanwege o.a. de schaalvoordelen die hiermee behaald kunnen worden. De dienst is te klein om al deze diensten zelf in huis te kunnen onderhouden. Eveneens is het voor de provincie vanwege schaalvoordelen ook voordelig om deze diensten te faciliteren. Er is sprake van een zogenoemde 'inbesteding'.

De dienstverlening is vastgelegd in zogenoemde SLA's, waarin afspraken staan over de dienstverlening en wie doet wat. De SLA's dateren uit 2013/2014 en zijn sterk verouderd. De gemaakte afspraken en werkwijzen zijn gedurende de tijd logischerwijs veranderd. Dit maakt het echter wel lastig om over en weer helderheid te krijgen over wat nu precies van elkaar wordt verwacht, zowel in operationele sfeer als wat er voor de dienstverlening betaald wordt.

Momenteel voert een onafhankelijk bureau samen met de ODG en provincie een evaluatie uit naar de dienstverlening. Er wordt gekeken in hoeverre de samenwerkingsafspraken worden nagekomen en wat er nodig is voor de toekomstige samenwerking. Eerste ervaringen leren dat er voldoende aanknopingspunten zijn voor verbetering. Daarnaast is het mogelijk dat de dienstverlening een andere prijs krijgt. Mocht dit grote invloed hebben op de begroting, dan zullen wij het bestuur hier apart over informeren en besluiten voorleggen.

4.2 Inhoudelijke ontwikkelingen

4.2.1 Brzo

De uitvoering van Brzo taken vindt in afstemming plaats met de drie noordelijke provincies Groningen, Friesland en Drenthe, waarvan de twee laatstgenoemden geen onderdeel uitmaken van onze GR. Voor de uitvoering van de taken vindt er aparte financiering plaats vanuit de drie provincies. Dit zijn gelabelde middelen. Indien er aan het eind van een boekjaar middelen overblijven, dan zal er conform de samenwerkingsovereenkomst, een bestemmingsreserve Brzo worden gevormd.

Onze inzet voor de begroting 2024–2027 is om binnen de beschikbare middelen onze producten en diensten te leveren. Dit baseren wij op de actuele inrichtingen die tevens nog worden voorgelegd ter instemming aan de drie provincies. De afgelopen jaren zien we een stijgende lijn in het aantal Brzo bedrijven en daarmee ook de omvang van de Brzo begroting. Zo zijn er nu ca. 100 bedrijven en bij de start rond de 70. Hoe die ontwikkeling zich verder vorm gaat geven in deze economische situatie is op dit moment nog onzeker.

Ten behoeve van de uitvoering wordt gebruik gemaakt van de overhead (denk aan IT, kantooormiddelen e.d.). In de jaarlijkse bijdrage van de provincies zitten tevens middelen voor de overhead verwerkt. Zoals hierboven aangekondigd gaat de ODG in 2023 over op een nieuw VTH-systeem waar ook de brzo uitvoering in wordt verwerkt.

Evaluatie Brzo

Voor de uitvoering van de Brzo taken is een Noordelijke Maat ontwikkeld. Er is afgesproken dat de Noordelijke Maat, als project, na een periode van vier jaar geëvalueerd zal worden¹. De uitvoering volgens de Noordelijke Maat is in 2019 officieel van start gegaan. Dit betekent dat in 2023 de evaluatie zal plaatsvinden. In 2022 zijn de voorbereidingen voor de evaluatie gestart. De indruk is dat nu de focus op het VTH vakgebied 'te eng' is opgenomen. De kwaliteit van VTH is sterk verbonden met inhoudelijk advies en data, De voorkeur is om dit ook expliciet op te nemen in de Noordelijke Maat. Dit zal een onderwerp van de evaluatie zijn. De eventuele effecten van de evaluatie worden door middel van een begrotingswijziging 2024 opgenomen in de begroting, omdat die op het moment van opstellen van de begroting nog niet duidelijk zijn.

4.2.2 Capaciteit Boa's (buitengewoon opsporingsambtenaar)

In het afgelopen jaar is, naar aanleiding van een brief van het OM, de evaluatie van de boa capaciteit geëvalueerd en in het bestuur besproken. Onderzocht is welke capaciteit nodig is om de binnenkomende verzoeken voor strafrechtelijke handhaving adequaat te kunnen behandelen. Op basis van deze analyse is het advies om de huidige boa-capaciteit uit te breiden met 2 fte, waarvan 1 fte voor Brzo en 1 fte voor VTH. Het DB heeft geadviseerd aan de uitbreiding van 1 fte voor VTH de voorwaarde te verbinden van een positieve uitkomst van een bestuurlijk gesprek met het OM en vervolgens vanaf 2024 structureel op te nemen in de begroting.

4.2.3 Toenemende complexiteit en efficiënter werken

In ons bedrijvenbestand zien we een relatieve toename van de meer risicovolle en complexe bedrijven. We zien ook een toename in bijvoorbeeld het aantal afvalbedrijven. En de opgaven waar we aan werken zijn steeds vaker complex van aard, bijvoorbeeld in technisch opzicht (bijv. waterstof en circulair produceren), in maatschappelijk opzicht of qua wet- en regelgeving (bijv. stikstof, windturbines), of omdat zij onder grote tijdsdruk plaatsvinden (bijv. LNG-bunkering). We merken in toenemende mate dat het moeilijk is om medewerkers aan ons te binden die we kunnen inzetten op deze complexe dossiers. We missen medewerkers die dergelijke onderwerpen met de gewenste senioriteit kunnen oppakken en/of zijn (voor relatief hoge kosten) afhankelijk van externe inhuur.

De toenemende complexiteit, maar ook de veranderende arbeidsmarkt verlangen van ons dat we het werk op een andere manier gaan inrichten naar meer risico gestuurd. Het afgelopen jaar hebben we in afstemming met de opdrachtgevers nieuwe werkwijzen opgesteld. We verwachten dat deze nieuwe werkwijzen een positieve invloed gaan hebben op onze kengetallen. In 2024 zullen we de kengetallen evalueren, zodat we ook direct de effecten van de Omgevingswet hierin kunnen betrekken die naar verwachting een opdrijvend effect hebben op de kengetallen. De nieuwe manier van werken zal zorgen voor een dempende werking op de kengetallen.

¹ Voorhands wordt een eerste periode van vier jaar voorzien om voldoende valide uitvoeringsgegevens te verzamelen voor een zinvolle structurele evaluatie en eventuele bijstelling van de Noordelijke Maat. Deze periode komt ook tegemoet aan de doelen van de Noordelijke Maat tot rust in de opdrachtgever-opdrachtnemer relatie en een heldere en vooraf voor meerdere jaren berekende inzet, output en begroting.

5 EXTERNE ONTWIKKELINGEN

5.1 Wet- en regelgeving

5.1.1 Omgevingswet

De inwerkingtreding van de Omgevingswet is uitgesteld naar minstens 1 juli 2023. Uitgangspunt voor de begroting wordt vooralsnog deze datum van inwerkingtreding.

De ODG heeft veel benodigde aanpassingen al in gang gezet: omzetting van locaties naar milieubelastende activiteiten, aanpassen brieven, aanpassen werkprocessen. We verwachten daarom geen grote benodigde investeringen in dit kader. Indien de omgevingswet langjarig wordt uitgesteld, zullen eerdere investeringen in training en opleiding deels verdampen door personeelsverloop en benodigd opfrissen. Ook komt mogelijk het eerdere besluit om voorbereidingskosten ten koste laten gaan van de productie in een ander daglicht te staan. Immers, het eerdere impliciete uitgangspunt was dat dit een overzichtelijke periode zou betreffen.

In 2021 is door Seinstra & Partners bij verschillende omgevingsdiensten uitgebreid onderzoek verricht naar de (financiële) impact van de omgevingswet. Daaruit is gebleken dat het structureel €485.000 meer gaat kosten. Het bestuur heeft besloten om deze middelen voor 2023 en 2024 toe te kennen en dit wordt opgenomen in de begroting. Tevens wordt het voorstel gedaan om deze middelen mee te laten schuiven met invoeringsdatum van de Omgevingswet.

Het inbrengen van de basistaken (8 fte) onder de omgevingswet schuift ook mee met de invoeringsdatum. Dit heeft gevolgen voor het bijbehorende overheaddeel, hetgeen bij de hierboven genoemde besluitvorming wordt betrokken.

Eerder is daarnaast € 100.000 begroot voor de implementatie en adaptie van de Omgevingswet. Voor 2023 hebben we daarvan € 50.000 aangewend voor projectleiding kosten en € 50.000 ingezet voor de dekking van de ophoging van de structurele kosten Omgevingswet. Voor 2024 zal, ervan uitgaande dat de Omgevingswet per 1 juli 2023 ingaat, nogmaals €50.000 worden ingezet voor de dekking van de structurele kosten van de Omgevingswet.

Bodem

Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet worden de gemeenten bevoegd gezag voor een aantal bodemtaken. Landelijk is afgesproken dat deze taken onderdeel worden van het basistakenpakket, daarmee dienen de taken te worden overgedragen naar de Omgevingsdienst. Op dit moment worden deze taken nog uitgevoerd door de provincie en de gemeente Groningen.

Het voorstel is dat de huidige bevoegde gezagen (provincie Groningen en gemeente Groningen) deze taken nog tot 1 januari 2025 blijven uitvoeren.

5.1.1.1 Instrumenten Omgevingswet

De instrumenten financiële zekerheidstelling en bestuurlijke boete zijn aan de Omgevingswet gekoppeld. In 2020 werkt het IPO aan uitvoeringsregels. Op verzoek van de bevoegde gezagen (provincies) adviseert de ODG over deze regelgeving. Het is nog niet duidelijk waar de uitvoering van de twee instrumenten wordt gelegd; bij de provincies of bij de ODG. Afhankelijk van de keuze zal dit leiden tot kleinere of grotere uitvoeringskosten voor de ODG. Wel is duidelijk dat er uitvoeringskosten aan verbonden zijn.

Via het IPO ontvangt de ODG twee keer €93.000 per jaar voor het uitvoeren van de bestuurlijke boete. Deze middelen worden beschikbaar gesteld bij invoering van de Omgevingswet.

5.1.1.2 Externe veiligheid

Omgevingsveiligheid is een belangrijke factor om de risico's van installaties en activiteiten voor de omgeving te bepalen en tot een aanvaardbaar niveau terug te brengen. Dit risico wordt per activiteit of installatie bepaald en opgenomen in een landelijk register. De verwachting is dat hier ook in 2024 nog werkzaamheden aan verricht moeten worden.

Financiering

Per 1 januari 2021 is de financiering van de Omgevingsveiligheid veranderd. Tot en met 2020 werden diverse werkzaamheden op het gebied van omgevingsveiligheid gefinancierd uit de Impulsgelden, die het Rijk via de provincie aan de omgevingsdiensten beschikbaar stelde. Vanaf 1 januari 2021 tot en met 2024 zullen de middelen via het gemeentefonds bij de gemeenten terecht komen.

5.1.2 Bouwtaken Midden-Groningen

Midden-Groningen heeft besloten om de bouwtaken zelf uit te gaan voeren per 1 juli 2023. Hierdoor is de ODG onvoldoende robuust om de bouwtaken voor de gemeente Stadskanaal en de provincies Groningen, Fryslân en Drenthe uit te voeren. Er is een business case opgesteld om de personele, organisatorische en financiële consequenties hiervan in beeld te brengen. De businesscase ligt in het najaar van 2023 voor in het bestuur. De effecten zullen meegenomen worden in een begrotingswijziging voor 2023 en in de begroting van 2024.

5.1.3 Interbestuurlijk Programma

Op 8 juli is de Tweede Kamer per brief geïnformeerd over het Interbestuurlijk Programma (IBP) waarmee invulling wordt gegeven aan de aanbevelingen van de Commissie Van Aartsen. In het coalitieakkoord is jaarlijks €18 miljoen beschikbaar gesteld voor de versterking van het VTH-stelsel en omgevingsdiensten. Het IBP kent eerst een looptijd van twee jaar (2022–2024) en is een samenwerking van het Interprovinciaal Overleg (IPO), de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG), het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (samen met enkele andere Rijkspartijen) en OmgevingsdienstNL.

5.1.4 Uitbreiding energietoezicht

Het Rijk investeert in een uitbreiding van het energietoezicht. De energiebesparings- en informatieplicht wordt toegevoegd aan het basistakenpakket van de Omgevingsdiensten, en voor de jaren 2022–2026 stelt het Rijk €56 miljoen beschikbaar voor de uitbreiding van de capaciteit voor energietoezicht bij Omgevingsdiensten. De Omgevingsdienst Groningen ontvangt hiervan ca. € 2,3 miljoen rechtstreeks van het Rijk in deze periode.

5.1.5 Meerjarig actualisatie programma

Actuele vergunningen zijn van belang voor het goed en adequaat uitvoeren van de werkzaamheden binnen de ODG. Dit betekent dat vergunningen geactualiseerd moeten worden wanneer daar aanleiding toe bestaat.

Vanuit de ODG zijn de aanleidingen om tot actualisatie over te gaan en de werkwijzen die we als ODG daarbij hanteren op een rij gezet. Voor het actualiseren van vergunningen kunnen er bijvoorbeeld de volgende aanleidingen zijn:

1. Uitkomsten van uitgevoerde actualisatietoetsen;
2. Uitkomsten risicoanalyses;
3. Toezicht-, handhavings- of incidentenbevindingen (klachten en ongewone voorvallen);
4. Gewijzigde wet- en regelgeving, jurisprudentie of BBT conclusies;
5. Wensen opdrachtgevers of regionale of landelijke aandachtspunten.

In 2023 starten we met een bijzondere actualisatie van vergunningen n.a.v. legionella. Dit zijn 17 actualisaties, die een doorloop kennen naar 2024. Er is hier een apart projectplan voor opgesteld omdat dit werk ook buiten de reguliere jaaropdracht valt.

5.1.6 Wet natuurbescherming

Het stikstofprobleem is een deelaspect van de centrale integrale aanpak water, klimaat, bodem en natuur. Naast de centrale aanpak is er per provincie een gebiedsgerichte aanpak. De te behalen doelen zijn naar voren gehaald: De overheid wil vóór 2030 de natuur versterken, de waterkwaliteit verbeteren en meer doen tegen klimaatverandering. Onder meer de stikstofuitstoot in de buurt van natuurgebieden moet fors omlaag.

Genoemde resultaatsverplichtingen werken door in de vergunningverlening, het toezicht en de handhaving. Juridisch is dit zeer complex. Dit vertraagt of stopt procedures voor de Omgevingsdienst steeds meer. Het Rijk werkt aan een Structurele Toestemmingsverlening, waarbij wellicht de milieusystematiek ook voor de natuurwetgeving gaat gelden. Hiermee wordt de verwevenheid tussen beide wetgevingssporen groter. Investeren in stevige integrale kennis en samenwerking blijft dan ook noodzakelijk.

5.1.7 Stijging energiekosten voor de regio

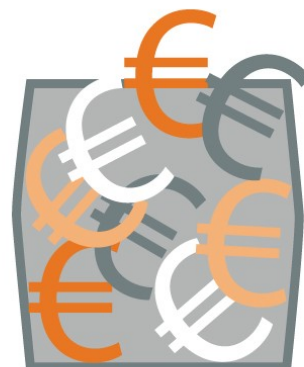
Bedrijven in onze regio worden geraakt door de hoge kostenstijgingen voor energie. Dit heeft o.a. al gevolg gehad in een sluiting van Aldel in Delfzijl. Bedrijven zijn daarom genooddaakt om hun primaire proces aan te passen. Dit doen ze door bijvoorbeeld hun productie te verminderen, het productieproces aan te passen of een ander soort brandstof te gebruiken. Er is veel inzet nodig bij bedrijven die hun bedrijfsprocessen veranderen of beëindigen. Daarnaast zien we een versnelling op thema's zoals waterstof en circulaire economie die gepaard gaat met nieuwe bedrijvigheid. De nieuwe thema's kunnen een impact hebben op onze rol en onze werkwijze. We zien dat we bijvoorbeeld vaker worden gevraagd om mee te denken, in plaats van dat we alleen betrokken zijn in onze toetsende rol. Ook zien we dat procedures een langere doorlooptijd kennen, omdat we bij nieuwe thema's ook tegen nieuwe vraagstukken aanlopen.

6 ALGEMENE FINANCIËLE UITGANGSPUNTEN

6.1 Algemeen

1. Onze inzet is voor de begroting 2024–2027 om binnen de beschikbare middelen onze dienstverlening aan de deelnemers te optimaliseren. Aan de voorkant zien wij echter een aantal ontwikkelingen die effect kunnen hebben op de begroting 2024. Deels zijn deze bekend en deels onbekend (zie tabel hieronder). Daarnaast kent de ODG een aantal (financiële) risico's. Hier gaan wij in hoofdstuk 7 verder op in. Mochten deze risico's zich voordoen, dan zal de ODG hier tijdig over in gesprek gaan met het Algemeen Bestuur.
2. Reguliere materiele kostenstijgingen zullen via, de bij de overheid gebruikelijke prijsindexaties, worden meegenomen. Bij het opstellen van de begroting zullen de dan bekende ramingen van het CPB worden gevolgd. Momenteel is dit nog niet bekend, maar de verwachting is dat dit hoger zal zijn dan voorgaande jaren.

6.2 Ontwikkelingen kadernota vertaald naar begroting

Wat	Effect begroting
Arbeidsmarkt	Voor 2024 is er € 120.000 beschikbaar in de begroting.
Vitaliteit	Voor de meerjarenbegroting is een bedrag van € 50.000 beschikbaar.
Reiskosten	Voor 2024 is er € 50.000 beschikbaar in de begroting. Verwachte kosten zijn € 225.000. het bestuur wordt gevraagd om een ophoging van de deelnemersbijdrage. Hiervoor ligt nu een voorstel bij het AB.
Collectieve taken	Voorstel om met € 400.000 de collectieve taken te verhogen t.b.v. productie, begeleiding en inwerken medewerkers.
IT	Voor de meerjarenbegroting is een bedrag van € 100.000 beschikbaar
VTH systeem	De structurele kosten van het VTH-systeem zijn 2,2 miljoen waarvan 1,2 miljoen voor de licentie en 1 miljoen voor onderhoud/beheer van het VTH-systeem. Deze middelen zijn reeds gedekt door een incidentele bijdrage van de deelnemers.

Datagestuurd werken	Voor het ontwikkelen van een datagestuurde manier van werken is voor 2023 en 2024 € 150.000 beschikbaar.
Huisvesting	In de meerjarenbegroting is een bedrag van € 80.000 beschikbaar. Voor wat betreft eventuele stijging van energiekosten is geen dekking beschikbaar en zal bij meer duidelijkheid bestuur worden geïnformeerd en gevraagd om een besluit met mogelijk effect op deelnemersbijdrage.
Evaluatie dienstverlening provincie	Nog niet bekend.
Brzo	Op basis van de actuele bedrijvenlijst wordt een begroting opgesteld.
Boa	Hiervoor is € 110.700 nodig, hiervoor zijn nog geen middelen beschikbaar in de begroting en dit zal door middel van een hogere deelnemersbijdrage worden gedekt.
Complexiteit	We verwachten geen direct effect op de financiële begroting.
Evaluatie kengetallen	Nog te bepalen.
Omgevingswet	Het voorstel is om voor 2024 een bedrag van € 100.000 te reserveren voor dekking van de structurele stijging kosten Omgevingswet. Hiermee daalt de deelnemersbijdrage.
Uitvoering bodemtaken onder Omgevingswet	Provincie Groningen zal de taak uitvoeren, facturatie verloopt via ODG en zal opgenomen worden in de begroting, effect op deelnemersbijdrage (business case is nu rond de € 220.000, moet nog worden verspreid over deelnemers).
Bestuurlijke boete	Opnemen van 2 maal 93.000 euro met invoering Omgevingswet; geen effect deelnemersbijdrage, IPO financiert.
Externe veiligheid	Vanaf 1 januari 2021 tot en met 2024 zal de financiering van de omgevingsveiligheid via het gemeentefonds bij de gemeente terecht komen.
Bouwtaken	De effecten uit de businesscase worden verwerkt in de begroting, van zowel het primaire proces als de overhead (totaal ruim 2,7 miljoen).
Interbestuurlijk programma	Dekking voor 2024 en verder is nog niet bekend, bij opstellen van de begroting zal hier meer duidelijkheid over zijn. Heeft geen effect op deelnemersbijdrage.
Energietoezicht	Momenteel wordt gewerkt aan een plan van aanpak om de middelen via een Speciale Uitkering te ontvangen, bij het opstellen van de begroting zal dit duidelijk zijn. Heeft geen effect op deelnemersbijdrage.
MJAP	Heeft geen effect op deelnemersbijdrage.
Wnb	Heeft geen effect op deelnemersbijdrage.
Energiekosten regio	Heeft geen effect op deelnemersbijdrage.

NB. Bovenstaande activiteiten zijn ook ten behoeve van de Brzo.

7 RISICOPARAGRAAF

De ODG voorziet in 2024 de volgende belangrijkste (financiële) risico's:

- Arbeidsmarkt:** We verwachten dat de krapte op de arbeidsmarkt zich de komende jaren gaat aanhouden. Ervaren medewerkers zijn weinig te vinden, waardoor we over moeten op duurdere inhuur. Daarnaast moeten we aan de voorkant meer investeren in opleiden, begeleiden en ontwikkelen van personeel.
- Omgevingswet:** De Omgevingswet is meerder keren uitgesteld en we houden er rekening mee dat het nog een keer uitgesteld zal worden naar mogelijk 2025. Dit brengt risico's met zich mee ten aanzien van de voorbereidingen die we als dienst treffen. Gemiddeld steken we per jaar zo'n € 300.000 in voorbereidingskosten, wat deels opnieuw gedaan zal moeten worden. Enerzijds omdat er personeel weg is gegaan en nieuwe is bij gekomen en anderzijds omdat de kennis is weg gezakt.
- Energiekosten:** zoals hierboven aangegeven loopt het energiecontract in 2024 en zullen de kosten gaan stijgen waarvoor nu geen dekking in de begroting is.

Risico analyse	Bedrag	Kans	Bedrag
1. Arbeidsmarkt	€ 300.000	50%	€ 150.000
2. Uitstel Omgevingswet	€ 200.000	50%	€ 100.000
3. Energiekosten	€ 100.000	50%	€ 50.000
Totaal			€ 300.000

Op basis van bovenstaande risicoanalyse verwacht de ODG dat de weerstandscapaciteit, van naar verwachting € 375.000 per 1 januari 2024, toereikend zal zijn om de risico's binnen de exploitatie op te vangen. Mocht een risico zich daadwerkelijk voordoen, dan zal het Algemeen Bestuur hierover geïnformeerd worden bij de voor- of najaarsnota. Vanzelfsprekend zullen wij eerst beoordelen of we binnen de beschikbare begroting prioriteiten stellen om zodoende risico's op te vangen.

